

WEST DEAL 2.0

Augmented West Flanders

***Economisch masterplan voor West-
Vlaanderen 2020-2025***

Economisch masterplan voor West-Vlaanderen

Inleiding

West-Vlaanderen dreigt haar statuut van 'meest ondernemende provincie' te verliezen.

De coronacrisis zowel als externe afscherpende maatregelen zoals de brexit hebben de pijnpunten van een open economie zoals deze van West-Vlaanderen in vergelijking met anderen bijkomend blootgelegd. Door de uittreding van het VK wordt de provincie daarenboven een buitengrens van de Europese Unie en verliest ze haar interessante (centrale) positie in Noordwest-Europa.

Bovendien zorgen vergrijzing, de relatieve afwezigheid van economische leadplants en het ontbreken van een sterke kennisinfrastructuur ervoor dat West-Vlaanderen minder capaciteit heeft om een antwoord te bieden op grote (globale) uitdagingen zoals protectionisme, milieu en digitalisering.

Dit alles samen maakt dat West-Vlaanderen het EU-statuuat van transitieregio of 'kwetsbare' regio dreigt te krijgen.

Daartegenover staat dat West-Vlaanderen, precies omwille van haar ligging aan de zee en ondernemersdynamiek, veel troeven heeft om op korte termijn uit te groeien tot een vooraanstaande economische poort van Europa, een regio die bruist van economische ontwikkelingen.

Daarvoor is evenwel een proactieve aanpak nodig, met belangrijke investeringen en creatieve maatregelen op korte termijn, geïntegreerd in een strategisch, langetermijn masterplan voor West-Vlaanderen.

Via POM-West-Vlaanderen wil de Provincie hierin haar verantwoordelijkheid opnemen en meteen ook de basis leggen van een tweede GTI-West-Vlaanderen en een sterk gefocuste Interreg-strategie.

Macro-economische context

Een analyse door de Afdeling Data, Studie en Advies van POM West-Vlaanderen toont de geëigende West-Vlaamse situatie met eraan verbonden impact duidelijk aan:

- De Nationale Bank van België erkent dat COVID-19 de grootste schade laat opmeten in kleinere ondernemingen en bij zelfstandigen. Dit zijn net twee categorieën die in West-Vlaanderen sterker aanwezig zijn dan elders in Vlaanderen (79,5% van de vestigingen met loontrekkenden in West-Vlaanderen telt minder dan 10 werknemers vs. 77,5% op Vlaams niveau; 111,0 zelfstandigen/1.000 inwoners in West-Vlaanderen vs. 100,4 in Vlaanderen).
(Bron: RSZ 31/12/2019, RSVZ 31/12/2019)
- Er is een oververtegenwoordiging van West-Vlaanderen in de tijdelijke werkloosheid sinds de coronacrisis: ruim 30% van de Vlaamse industriële tijdelijke werkloosheid (cijfers juli/augustus) in 2020; in dezelfde periode in 2021 tekende West-Vlaanderen nog steeds voor 26%.
(Bron: RVA, RSZ)

- Het aandeel van het VK in de export is voor West-Vlaanderen 19%, vs. 6,8% voor Vlaanderen, voor import uit het VK is dit 21% vs. 4,6%.
(Bron: geraamde exportcijfers o.b.v. NBB-regionale rekeningen)
- De sectoren die het meeste door brexit zijn getroffen (o.m. wat betreft jobverlies) behoren net tot de speerpuntsectoren in West-Vlaanderen (bv. voeding, textiel).
(Bron: Sector-Level Analysis of the Impact of Brexit on the EU-28, KU Leuven)

Het Federaal Planbureau stelt dat de impact van COVID-19 groter is in Vlaanderen dan in Wallonië en Brussel omwille van het grotere gewicht van de sectoren 'handel en horeca', 'industrie/consumptiegoederen' en 'industrie/uitrustingsgoederen'. Trek je dit door naar West-Vlaanderen, dan wegen deze kritische sectoren daar nog sterker door dan in Vlaanderen:

Sectorale verdeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen

HERMREG-Sectoren	W-VI	VI	B
Industrie – consumptiegoederen	7,8%	4,9%	3,9%
Industrie – uitrustingsgoederen	4,5%	2,9%	2,3%
Handel en horeca	14,7%	14,8%	13,5%

Bron: NBB, verwerking Afd. DSA, POM West-Vlaanderen

Dit vertaalt zich in de cijfers van een breed gamma aan socio-economische indicatoren:

COVID-impact-indicatoren (bron: VDAB, RVA, ADSEI, Fluvius; verwerking Afd. DSA POM West-Vlaanderen; vergelijking op kwartaalbasis)

Indicator	Periode	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Aantal wzw	3 ^{de} kwartaal 2020	+2,3%	+3,8%
	3 ^{de} kwartaal 2021	+0,2%	+0,6%
Aantal wzw < 25 jaar	3 ^{de} kwartaal 2020	+24,0%	+22,7%
	3 ^{de} kwartaal 2021	+22,1%	+21,3%
Aantal wzw > 50 jaar	3 ^{de} kwartaal 2020	-2,4%	+0,2%
	3 ^{de} kwartaal 2021	-4,1%	-3,1%
Ontvangen vacatures	3 ^{de} kwartaal 2021	+6,2%	+11,6%
Nettogroei	3 ^{de} kwartaal 2021	-16,7%	-15,2%
Omzet	3 ^{de} kwartaal 2021	-3,6%	-2,7%
Omzet in de kleinhandel	3 ^{de} kwartaal 2021	-4,5%	-4,2%
Investerings	3 ^{de} kwartaal 2020	+1,1%	+10,5%
	3 ^{de} kwartaal 2021	-2,0%	-3,6%
Niet-huish. electr. verbruik	2 ^{de} kwartaal 2020	-17,1%	-15,6%
	2 ^{de} kwartaal 2021	-6,8%	-7,4%
Tijdelijke industriële covid-werkloosheid	juli/augustus 2020	30,4% van totale Vlaamse aantal	
	juli/augustus 2021	26% van totale Vlaamse aantal	

Aanpak

Het masterplan voor West-Vlaanderen vertrekt van deze vijf principes:

1. Op basis van de eigen sterktes worden anker- en speerpunten uitgebouwd.
2. Bedreigingen vormen evenveel opportuniteiten.
3. Met het oog op een geïntegreerde aanpak staat interbestuurlijke samenwerking voorop.
4. Er wordt een breed maatschappelijk draagvlak gecreëerd, onder meer door de sociale partners te betrekken en PPS-vormen te hanteren.
5. Het masterplan heeft aandacht voor ontwikkelingen in de buurregio's van West-Vlaanderen die in eenzelfde context werken om zo tot een versterkte interregionale samenwerking te komen.

Basishypothese

Een economisch masterplan voor West-Vlaanderen kan maar succesvol zijn wanneer het naast het stimuleren van 'ondernemerschap' ook het begrip 'werknemerschap' introduceert en wanneer het, naast **duurzaamheid**, **braingain** centraal plaatst.

Wil West-Vlaanderen tot een effectief, duurzaam en structureel resultaat komen, dan is actie NU noodzakelijk.

Basiscomponenten

- I. Nu investeren in een duurzaam en sterk vernieuwend ondernemerschap
  - I.A. Transport en Logistiek
  - I.B. Innovatie via kenniseconomie/R&D
  - I.C. Digitalisering
  - I.D. Duurzaamheid
  - I.E. Kernversterking (zelfstandige kleinhandel, horeca, toeristische sector)
- II. Nu investeren in menselijk kapitaal en inzetten op inclusief werknemerschap
  - II.A. Sociaaleconomisch overleg
  - II.B. Materiële uitrusting
- III. Nu investeren in jongeren
  - III.A. Revival van het technisch onderwijs
  - III.B. Een startersvriendelijk klimaat

De Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen als katalysator

Dit masterplan moet leiden tot een structurele economische transformatie in West-Vlaanderen. POM West-Vlaanderen wil daarin een katalysator/coördinator zijn. POM West-Vlaanderen neemt daarbij verschillende rollen op met wisselende graad van participatie, en versterkt al lopende initiatieven.

Er zijn vier niveaus/categorieën van participatie/betrokkenheid in financiële termen:

- Cat. 1: sensibilisering
- Cat. 2: subsidiëring
- Cat. 3: (minderheids)participatie
- Cat. 4: promoterschap

Continuüm

Dit masterplan is een volgende schakel in een structureel strategisch beleid richting duurzame economische transformatie in West-Vlaanderen. Het bouwt voort op de componenten waarrond de voorbije jaren werd gewerkt in het kader van WestDeal en van het begin 2020 opgezette Corona Relanceplan.

Met dit masterplan worden de in WestDeal gelegde fundamenten voor economische transformatie verder ontwikkeld en gevalideerd en worden de tijdelijke maatregelen met structurele dimensie uit het Corona Relanceplan verder uitgebouwd.

I. Nu investeren in een duurzaam en sterk vernieuwend ondernemerschap

A. Transport & Logistiek: de creatie van een slimme logistieke hub: West-poort

De brexit-saga, met zware impact op de havens en het industriële weefsel, toont het belang aan van diversificatie van de export en van vermindering van de afhankelijkheid van de Britse markt en van de UK-zeehavens als poorten op de wereld. Dit geldt in het bijzonder voor sectoren als voeding, textiel en machinebouw.

Brexit is evenwel slechts een exponent van een groeiend protectionisme op wereldvlak. West-Vlaanderen wil daarom niet enkel gaan compenseren voor het verlies van UK-marktaandeel maar voluit inzetten op economische openheid en op de versterking van het internationale karakter (binnen de Vlaams-Nederlandse delta). West-Vlaanderen wil daarnaast ook maximaal de logistieke faciliteiten verduurzamen, met het oog op een modal shift, als onderdeel van een Trans-European Transport Network.

De Green Deal van de EU-Commissie vormen een unieke kans om de West-poort strategie gestalte te geven. Met deze strategie wil West-Vlaanderen inzetten op:

- de creatie van een unieke poort op de wereld,
- de specialisatie van de West-Vlaamse zee- en luchthavens in het kader van een radicale verduurzaming van het goederenvervoer,
- de creatie van een attractieve omgeving voor buitenlandse investeringen,
- en de ontwikkeling van de blauwe economie.

Structurele, grootschalige investeringen, die soms al jaren op een wachtlijst staan, krijgen binnen deze strategie een nieuwe adem.

Naast flankerende maatregelen voor o.m. de uitrol van 5G en de ontwikkeling van digitale tools, voorziet West-poort in drie hoofdplannen:

- de uitbouw van de **West-Vlaamse zee- en luchthavens**,
- een **sporenplan**,
- een **waterwegenplan**.

Hiermee wil West-Vlaanderen verder inzetten op de uitbouw van WestPoort, intern geconnecteerde poorten die West-Vlaanderen als 'gateway to & from Europe' positioneren, met e-logistics gedreven zeehavens, inlandterminals en spooroverslagcentra.

Hieronder ressorterend de aanleg of aanpassing van aangepaste infrastructuur voor CO2-reducerend transport en de verdere digitalisering van de logistieke flow in de volledige keten, mee i.f.v. optimalisatie van het gebruik van duurzame transportmodi. Dit zowel t.a.v. de poorten zelf als t.a.v. de gebruikers ervan (goederen- en personenvervoer).

Dit actiedomein geeft mee uitvoering aan de **Green Deal**-ambities van de EU, verzekeren de logistieke stromen in **post-brexit-tijdperk** en maken dat West-Vlaanderen volwaardig kan inspelen op de **internationale logistieke netwerken**.

Om de concrete acties gestructureerd te kunnen realiseren, pleit West-Vlaanderen voor de inzet van diverse fondsen (EFRO, Connecting Europe Facility, DVW, Infrabel,...).

Waar nodig neemt POM-West-Vlaanderen het initiatief om een interbestuurlijke stuurgroep op te richten, met participatie van Vlaamse agentschappen, federale overheidsbedrijven, lokale besturen en privé-stakeholders.

B. Kenniseconomie: innovatie door de uitbouw van het Toegepast R&D-park West-Vlaanderen

West-Vlaanderen staat economisch sterk dankzij haar dynamische industriële kmo-weefsel, dat als trekker werkt voor alle andere economische (en maatschappelijke) activiteiten en werkgelegenheid. Vandaag wordt dit weefsel evenwel geconfronteerd met grote structurele uitdagingen: het gebrek aan nabije kenniscentra, klimaatverandering, de digitale revolutie en de braindrain. Daarbij komen nog de acute uitdagingen van brexit en COVID-19.

De sleutel voor een toekomstgerichte industriële ontwikkeling ligt vooral in de creatie van sterke en nabije kennishub's in West-Vlaanderen. Dit kan via de uitbouw en vermenigvuldiging van faciliteiten en netwerken voor toegepaste kennis. Deze zijn niet alleen noodzakelijk voor de competitiviteit van de West-Vlaamse ondernemingen. Ze zijn ook een basisvoorwaarde voor verduurzaming van product en proces, en voor een verhoogde aantrekkelijkheid van de regio voor buitenlandse investeerders en menselijk kapitaal.

West-Vlaanderen zet bewust niet in op een eigen generieke universiteit maar trekt voluit de kaart van toepassingsgerichte economische kennisontwikkeling. Dit moet West-Vlaanderen doen uitgroeien tot een toonaangevende R&D-regio voor vraaggedreven industriële toepassingen. Het globale kader van het Toegepast R&D-park West-Vlaanderen zorgt hierbij voor de nodige omgevingsvoorwaarden.

Onder dit actiedomein ressorteren drie grote blokken, die evenwel niet los van elkaar kunnen worden gezien, m.n.:

1. de ontwikkeling en verdere uitbouw van **open O&O&I-infrastructuren en flankerende wetenschapsparken**, ter versterking van de industriële ecosystemen in West-Vlaanderen, toegankelijk voor een breed spectrum van actoren. Daaronder o.m.
  - * New Materials met ankerplaats Kortrijk, met focus op een ketenbenadering van recyclage
  - * Voeding met ankerplaats Roeselare, met focus op voeding & gezondheid, geflankeerd door een belangrijke (e-)zorg-hub in Brugge
  - * Blue Economy met ankerplaats Oostende, met een aanbod voor het volledige innovatietraject op internationaal niveau
  - * Maakindustrie met ankerplaatsen in Kortrijk en Brugge, met focus op digitale transformatie en Industrie 4.0
  - * Dronetechnologie op drie complementaire locaties aan de kust (Koksijde, Oostende, Zeebrugge), met lucht-, water- en grondgebonden test- en demofaciliteiten
  - * Duurzaam bouwen met ankerplaats in Veurne, met focus op duurzame bouwmaterialen
2. het verhogen van de participatie van kmo's in O&O&I-trajecten en het inzetten op **wisselwerking tussen bedrijfsleven en kennisactoren** (hogescholen, universiteiten, kenniscentra) in het algemeen
3. de detectie en ontsluiting richting kmo's van **cross-sectorale innovatiepotenties** o.b.v. technology search, trend watching en match making

Een belangrijke onderliggende actiedomein is de ontwikkeling van **achterliggende communities** in elk van voormelde domeinen en ondersteunende samenwerkingsverbanden, teneinde de onderlinge wisselwerking en kruisbestuiving met en tussen een breed gremium van actoren te versterken.

Dit actiedomein richt zich tot de zwaarst door brexit getroffen sectoren en diept diverse Green Deal-thema's uit richting kmo's. Deze aanpak sluit ook nauw aan bij andere gerichte Europese strategieën zoals de Europese industriestrategie en de European Digital Strategy.

Dit actiedomein wordt van bij de start ook gepositioneerd in grensoverschrijdend perspectief. Interreg-middelen worden prioritair ingezet op de realisatie van kennisnetwerken in het raam van het Comité du Détroit, een los-vast samenwerkingsverband van de provincies Zeeland, (Zuid-Holland), Oost- en West-Vlaanderen en de departementen van de Nord en Pas-de-Calais (région Hauts-de-France), met bruggenhoofd naar de County van Kent.

C. Digitalisering

Inspeland op de European Digital Strategy, maar evenzeer op de in alle sectoren en domeinen vastgestelde nood aan digitalisering, zowel van competenties, als van processen en producten, vormt digitalisering een apart, intersectoraal, actiedomein binnen dit masterplan.

Met 'iedereen digitaal' wordt vooreerst een **brede communicatiecampagne** voorzien in functie van sensibilisering van de brede bevolking rond het belang van digitale kennis. Dit houdt in zich eveneens toeleiding naar geëigende en volwaardig uitgeruste opleidingsinstellingen.

Daarnaast wordt een belangrijke pijler de **digitale kmo-transformatie**. Daarbij wordt gemikt op de ondersteuning van de digitale transformatie in kmo's (zowel op vlak van productieprocessen als op vlak van bedrijfsvoering), inclusief het verhogen van de toegankelijkheid van digitale instrumenten en toepassingen voor de werknemers.

Dit actiedomein speelt volop in op de 'Slim Vlaanderen'-pijler van het Operationeel Programma EFRO-Vlaanderen.

D. Duurzaamheid

Het thema duurzaamheid is ook in de andere actiedomeinen prominent aanwezig, maar wordt in dit actiedomein verder specifiek uitgewerkt.

De drie basiscomponenten van dit masterplan (ondernemers, werknemers, jongeren) komen samen in het concept van duurzame bedrijventerreinen, met aandacht voor efficiënte bedrijfsvoering en het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving. Het concept van Bedrijventerrein van de Toekomst (BTvdT) wordt ontwikkeld rond zes thema's:

- zuinig ruimtegebruik,
- kringlooeconomie, incl. energie (bv. via Local Energy Communities), water, materiaalgebruik en afvalbeheer,
- ontsluiting en mobiliteit (modal shift, openbaar vervoer, fietsverbindingen),
- parkmanagement,
- landschappelijke en ecologische kwaliteit
- en sociale dienstverlening en lokale inbedding.

Het thema water, in het bijzonder waterretentie, is daarnaast ook voor de landbouwsector een essentieel actieterrein.

De inzet op **bedrijventerreinen van de toekomst**, met investeringen op regionale bedrijventerreinen volgens het BvdT-concept, inzonderheid op gebied van energie-opwekking en -beheer, waterbeheer, ontharding, zachte mobiliteit en circularity, vormt dan ook de hoofdpijler van dit actiedomein.

Het laatste vermelde thema, **circularity**, vormt ook een apart aandachtspunt, met tentakels in andere actiedomeinen. Hier wordt de ontwikkeling beoogd van een performant materialennetwerk en -afhandeling op provinciaal niveau, met maximale recyclage als doel. Dit o.m. door het sluiten van materiaalkringlopen van bedrijfsafval.

E. Kleinhandelsplan: een strategisch plan voor de zelfstandige kleinhandel, horeca en toeristische sector

De coronacrisis heeft de vinger op de wonde gelegd: grote delen van onze economie zijn afhankelijk van binnenlandse consumptie. Omgekeerd ontloopte de lokale productie zich verder als betrouwbare leverancier van basisgoederen.

De rol van de zelfstandige ondernemers verdient meer erkenning: als bron van ondernemerschap, als duurzaamheidsfactor en als cruciaal gegeven voor de aantrekkelijkheid van onze steden en gemeenten.

Met dit kleinhandelsplan wil West-Vlaanderen een historische vergissing rechtzetten en nieuwe perspectieven ontwikkelen via een kernversterkende aanpak. **Concentratie-Innovatie-Participatie** vormt het drieluik van dit plan:

- concentratie van detailhandel in kern(winkel)gebieden als basisvoorwaarde voor aantrekkelijke kernen,
- (permanente) innovatie, van zowel individuele handelszaken als de handelskernen zelf, zodat ze zich kunnen onderscheiden,
- participatie, inclusief stroomlijning van contacten tussen handelaars en lokaal bestuur en tussen handelaars onderling, als sleutel voor resultaat.

Het plan houdt daarbij rekening met het (steeds) veranderende consumentengedrag: klanten worden veeleisender en kieskeuriger, en hebben meer interesse voor specialisatie, vakmanschap, authenticiteit, persoonlijk advies en service op maat.

Het kleinhandelsplan vertaalt Green Deal-ambities (bv. van boer tot bord) in concrete acties en speelt tegelijk in op de zwaktes die de COVID- pandemie naar boven bracht.

De vzw Ondernemerscentra West-Vlaanderen is trekker van het Detailhandelsplan. Dit actiedomein ressorteert onder de categorie 2, waar POM West-Vlaanderen een rol opneemt als subsidiërende instantie.

Belangrijke actielijnen binnen dit domein zijn o.m. commerciële innovatie, kernversterkende projecten, met bijzondere aandacht voor kleinstedelijke gebieden (met als pijlers leegstand, mobiliteit en vergroening), een digitaliseringsplan voor zelfstandige ondernemers in kleinhandel, toerisme en horeca en een doorgedreven actieplan korte keten.

II. Nu investeren in menselijk kapitaal en inzetten op inclusief werknemerschap

Tot voor kort kende de West-Vlaamse arbeidsmarkt een ongeziene, succesvolle ontwikkeling, met een werkloosheidsgraad die in de buurt kwam van frictiewerkloosheid en er lokaal soms zelfs onder dook. In combinatie met de vergrijzing en de braindrain heeft dit o.m. geleid tot het moeten aantrekken van (laaggeschoolde) buitenlandse werknemers, vooral vanuit Noord-Frankrijk en Midden-Europa. Een toekomstgerichte werkomgeving zal steeds bepalender worden bij het creëren van een aantrekkelijke arbeidsmarkt in een perifere regio.

Vandaag, door het samenspel van brexit en COVID-19, wordt West-Vlaanderen geconfronteerd met een aanzienlijke tijdelijke werkloosheid en een dito faillissementsdreiging. Cruciale vraag is of de West-Vlaamse economie de schok die de komende periode wordt verwacht kan ondervangen en massale werkloosheid kan vermijden.

Technologische ontwikkelingen, flexibilisering van arbeidsrelaties, nieuwe arbeidsorganisatie, competentieontwikkeling, krapte op de arbeidsmarkt: al deze elementen hebben een invloed op de relatie werkgever-werknemer. De werknemer wordt steeds meer een mede-werker. Iemand die vanuit een betrokkenheid meewerkt aan het behalen van de doelstellingen van de onderneming, die eigenaarschap en ondernemerschap in zijn of haar job legt, die de eigen loopbaan vormgeeft, initiatief neemt om competenties verder te ontwikkelen en op een gezonde manier omgaat met de flexibilisering van het werk. Met andere woorden: iemand die groeit, samen met de onderneming, en zelf bouwt aan een duurzame loopbaan.

Hierop inspelend, wil West-Vlaanderen gestalte geven aan een **volwaardig werknemerschap**, vanuit het bestaande sociaal overleg in West-Vlaanderen en gevoed door best practices. Zo tekenen werkgevers en werknemers samen de contouren uit van (de randvoorwaarden voor) een wederzijds aantrekkelijke arbeidsmarkt, in lijn met het Charter Duurzaam Ondernemen. Deze omvat componenten zoals de **opwaardering van werknemers-skills**, met aandacht voor zowel de noden van de onderneming als de persoonlijke loopbaanambities, maatregelen voor work-life-balance en een kansen creërend personeelsbeleid.

Om dit te ondersteunen, wordt werk gemaakt van incentives op provinciaal niveau voor moderne tewerkstellingsvoorwaarden in de private sector. Deze moeten leiden tot een evenwicht tussen bedrijfscompetitiviteit en verhoogde activering, en persoonlijke ontwikkeling en werkbaar werk.

Daarnaast worden maatregelen ontwikkeld voor de **inclusieve participatie** van doelgroep-werknemers aan de arbeidsmarkt en worden de geplande investeringen in het volwassenenonderwijs versneld en versterkt.

Deze componenten samen moeten leiden tot een maximale retentie van werknemers, op een zo hoog mogelijk niveau van de participatieladder. Ze worden onderbouwd door het stimuleren van het socio-economische overleg en het ontwikkelen van materiële faciliteiten.

Dit initiatief focust op de bij- en/of herscholingsnoden van huidige werknemers en de omscholingsnoden van werkzoekenden en doelgroepwerknemers om de **brexit-, covid- én digitaliseringsimpact** te helpen ondervangen.

Dit actiedomein wordt uitgewerkt door POM West-Vlaanderen, in nauw overleg met de sociale partners, verzameld in het Provinciaal Socio-Economisch OverlegForum, met de VDAB en met de federaties 4Werk en STAM, de federaties van resp. de West-Vlaamse maatwerkbedrijven en de West-Vlaamse arbeidszorginitiatieven.

Teneinde afdoende slagkrachtige initiatieven te kunnen opzetten wordt voor een verhoging van de West-Vlaamse inspanningen in eerste instantie richting het ESF Vlaanderen-programma gekeken.

III. Nu investeren in jongeren

De braindrain heeft een negatieve impact op de West-Vlaamse arbeidsmarkt, die snakt naar bekwame (technische) profielen. Er lopen al veel initiatieven om braindrain tegen te gaan maar zonder voldoende (structurele) slagkracht. Door de perifere ligging raken openstaande vacatures in West-Vlaanderen, zelfs in een situatie van economische krimp en verhoogde werkloosheid, slechts moeizaam ingevuld. Dit hypothekeert op zijn beurt de relance en ondergraaft de competitiviteit van de ondernemingen (en op termijn ook de werkgelegenheid).

Dit wordt opnieuw gestaafd door een analyse van de Afdeling Data, Studie en Advies van POM West-Vlaanderen:

- Een halvering van de bevolkingstoename in West-Vlaanderen in 2020 ten opzichte van 2018.
- De afhankelijkheidsratio is in West-Vlaanderen beduidend groter dan in Vlaanderen: 102,6 vs. 95,3 op 01/01/2021. De (werkende) leeftijdscategorie 20-59-jarigen is dus ondervertegenwoordigd in West-Vlaanderen.

(Bron: ADSEI)

- Ca. 60% van de West-Vlaamse studenten hoger onderwijs (bijna 90% voor universitaire studies) studeert buiten West-Vlaanderen.

(Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap Hoger Onderwijs)

- De arbeidsmarktkrapte is als gevolg van de braindrain systematisch groter in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen. In het derde kwartaal van 2021 bedroeg deze in West-Vlaanderen 1,6 vs. 2,2 in Vlaanderen (in het dezelfde periode in 2020 was dit nog 3,6 in West-Vlaanderen en 4,8 in Vlaanderen).

(Bron: VDAB)

Omwille van deze structurele handicap zijn maatregelen op korte, middellange en langere termijn nodig. In dit masterplan worden daarom drie pakketten van maatregelen voorzien.

A. Revival van het technisch onderwijs

West-Vlaanderen zet resoluut in op **techniek en vakmanschap**, en in het bijzonder op aantrekkelijke, unieke opleidingen voor kinderen en jongeren. In het secundair onderwijs neemt het provinciale onderwijs alvast een voorbeeldfunctie op.

Dit actiedomein omvat volgende acties:

- een duurzame verankering van de techni-clubs/techniekacademies in alle West-Vlaamse steden en gemeenten, digitaal vertaald in functie van een bredere toegankelijkheid en uitgebreid naar de eerste graad van het middelbaar onderwijs
- de realisatie van een state-of-the-art Technicum in de maakindustrie, onderdeel van het I4.0-wetenschapspark, tevens bruggenhoofd voor een groter draagvlak voor het industrieel onderwijs in West-Vlaanderen
- de uitbouw van duaal leren, zowel op secundair als op hoger onderwijs-niveau, op maat van kmo's

B. Een startersvriendelijk klimaat

West-Vlaanderen wil haar ondernemend imago, tevens broeihaard voor nieuw ondernemerschap, ook in de toekomst vrijwaren.

Dit actiedomein omvat volgende acties:

- een specifieke invulling/ondersteuning van het statuut student-ondernemer, in samenwerking met de instellingen voor hoger onderwijs
- een professioneel en up-to-date netwerk van startersfaciliteiten
- de opwaardering en thematische activering van de West-Vlaamse ondernemerscentra in Brugge, Kortrijk en Roeselare
- de uitbouw van Start&Go 2.0, met de verdere ontwikkeling en verdieping van begeleiding op maat
- de uitbouw van een intensief begeleidingstraject voor start-ups en scale-ups, met een onderliggend West-Vlaams participatiefonds voor minderheidsdeelnemingen

Inhoudelijke en financiële kaders

Dit masterplan heeft raakvlakken met en speelt in op diverse inhoudelijke kaders:

1. Het masterplan bouwt voort op **WestDeal**, het strategische kader van het provinciaal economisch beleid, dat ook de voedingsbodem was voor de eerste GTI West-Vlaanderen.

De voornaamste actiedomeinen uit WestDeal (kenniseconomie met de Fabrieken voor de Toekomst, de Academie voor de Toekomst en TUA West, middenstand, starters, logistiek en het Westhoek Impulsplan) blijven ook in het huidige masterplan kernelementen.

2. Het regio specifieke **Westhoek Impulsplan** wordt in dit masterplan vertaald in o.m. volgende actielijnen:

- West-poort, met o.m. de ROC's in Diksmuide en Veurne, een spoorterminal, geënt op de consolidatiehub LAR, het kanaal Plassendale-Nieuwpoort,
- Toegepast R&D Park West-Vlaanderen, met de ontwikkelingen rond duurzaam bouwen en de internationale droneport,
- de revitalisering van de grensovergang van Callicannes in het raam van een versterkte samenwerking met het noorden van Frankrijk,
- en een regionale doorvertaling van provinciebrede acties, zoals antennes van de mastercampussen VDAB en Syntra West en upgradering van de centra voor volwassenenonderwijs, kernversterking in kleinstedelijke gebieden en de uitrol van het concept van Bedrijventerrein van de Toekomst.

3. Op Vlaams niveau geven meerdere actievoorstellen uitvoering aan het **Vlaams Regeerakkoord**, in het bijzonder aan de doelstellingen op het vlak van onderwijs en vorming, levenslang leren, economie en arbeidsmarkt, innovatie en digitale transformatie, ruimte en duurzaamheid. Dit vertaalt zich ook in een match met de strategische beleidskeuzes van de Vlaamse Regering zoals opgenomen in **de verschillende beleidsnota's**.

Bijvoorbeeld:

- 'de promotie van zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen' en de 'focus op een duurzame modal shift', uit de beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken
- het 'brexiteerproof maken van Vlaanderen' en een 'bedrijfsondersteunende internationaliseringsstrategie', uit de beleidsnota Buitenlands Beleid
- de 'ondersteuning in West-Vlaanderen van de universiteiten en hogescholen, aansluitend op de technologische speerpunten', uit de beleidsnota Onderwijs
- de activering met meer mensen aan het werk', 'sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat' en een 'duurzame arbeidsmarkt', uit de beleidsnota Werk en Sociale Economie
- het 'aanwakkeren van passie voor wetenschap en techniek', de 'competitiviteit en productiviteit van de producerende nijverheid met een industriebeleid voor de toekomst', 'bedrijvige kernen en handelaars', 'waardering voor het ondernemerschap en stimuleren van ondernemerscultuur', 'ondersteuning innovatie bij kmo's', 'ondersteuning en samenwerking in clusters', uit de beleidsnota Economie en Innovatie

Op Europees niveau speelt het masterplan in op **diverse Europese programma's en beleidskaders**:

- de basisprioriteiten van EFRO en ESF
- de globale beleidsthema's van de Interreg VI-programmaperiode (innovatie en slimme economische transformatie/groener, koolstofarm Europa/meer verbonden Europa/socialer Europa/geïntegreerde ontwikkelingsprogramma's voor o.m. stedelijke gebieden, platteland- en kustgebieden)

- de thema's van het programma grensregio Vlaanderen-Nederland (innovatie/energie/milieu en hulpbronnen/arbeidsmobiliteit)
  - de thema's van het programma Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen (innovatie/concurrentievermogen kmo's/hulpbronnen en patrimonium/gezondheidsdiensten en arbeidsmarkt)
  - de Next Generation EU of het Europees Herstelfonds, met focus op de EU-beleidsprioriteiten zoals klimaat en digitalisering
  - de Green Deal, met o.m. de thema's/actieplannen 'van boer tot bord', 'clean energy', 'duurzame energie', 'bouwen en renoveren', 'duurzame mobiliteit', 'circulaire economie'
  - het Connecting Europe Facility-programma, met prioriteiten op o.m. een geconnecteerd, duurzaam en veilig netwerk en decarbonisatie van transport
  - de Europese industriestrategie, met focus op een groenere, circulaire en digitale industrie
  - de Europese digitaliseringsstrategie
  - het Memorandum 'Naar een versterkt Interregionaal Europees beleid, met een focus op de grensoverschrijdende regio's' van de EGTS'en Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai, West-Vlaanderen/Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale en Parc Plaine de la Scarpe et de l'Escaut
-